

ЗМІСТ

Тема 1. Стародавня історія України

1.1. Первісна доба на території України.....	9
1.2. Племена трипільської культури	12
1.3. Індоевропейці.....	13
1.4. Кіммерійці й таври на території України в давнину	13
1.5. Скіфи і сармати.....	15
1.6. Античні міста-держави в Північному Причорномор'ї та Криму	18
1.7. Походження слов'ян, розселення їх в Україні	20
1.8. Господарство, побут, звичаї та вірування слов'ян	21

Тема 2. Виникнення та розквіт Київської Русі

2.1. Виникнення Київської держави. Київське князівство за перших князів.....	31
2.2. Походження назв «Русь» та «Україна».....	35
2.3. Київська держава за правління Олега та Ігоря.....	35
2.4. Київська держава за правління Ольги та Святослава	37
2.5. Володимир Великий. Запровадження християнства на Русі.....	40
2.6. Київська держава за правління Ярослава Мудрого.....	42
2.7. Київська держава за Ярославичів	44
2.8. Відновлення могутності Київської держави за Володимира Мономаха та Мстислава Великого.....	46

Тема 3. Київська Русь за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава

3.1. Політична роздробленість Київської держави.....	56
3.2. Боротьба руських князівств із кочівниками	58
3.3. Самостійні князівства на українських землях	59
3.4. Історичне значення Київської Русі	60
3.5. Галицьке й Волинське князівства. Утворення Галицько-Волинської держави.....	61
3.6. Галицько-Волинська держава за Данила Галицького.....	63
3.7. Монгольська навала на українські землі, її наслідки	64
3.8. Галицько-Волинська держава за наступників Данила Галицького.....	66

Тема 4. Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави у IX-XIV ст.

4.1. Особливості соціально-економічного розвитку Київської Держави.....	75
---	----

4.2. Культура Київської Русі IX-XI ст.....	77
4.3. Культура Київської Русі у другій половині XI — першій половині XIII ст.	80
4.4. Культура Галицько-Волинської держави	86

Тема 5. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (друга половина XIV - середина XVI ст.)

5.1. Польська експансія на українські землі в XIV—XV ст.	96
5.2. Українські землі у складі Великого князівства Литовського.....	98
5.3. Українські землі у складі Угорщини, Османської імперії та Московської держави.....	102
5.4. Господарське життя в Україні в XIV—XV ст.....	104
5.5. Соціально-політичні процеси в Україні в XIV—XV ст.....	106
5.6. Культурне і церковне життя в другій половині XIV—XV ст.	108

Тема 6. Українські землі під владою Речі Посполитої. Наростання національно-визвольної боротьби українського народу

6.1. Люблінська унія 1569 р. та її вплив на долю українських земель.....	119
6.2. Формування українського козацтва. Виникнення Запорозької Січі та реєстрового козацтва.....	120
6.3. Політичний та військовий устрій Війська Запорозького.....	122
6.4. Козацькі повстання 90-х років XVI ст.....	123
6.5. Походи козаків проти татар і турків. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний.....	126
6.6. Козацькі рухи в Україні у 20—30-ті рр. XVII ст.....	128

Тема 7. Національно-культурний рух (друга половина XVI - перша половина XVII ст.)

7.1. Реформаційні та контрреформаційні рухи на українських землях.....	139
7.2. Берестейська церковна унія 1596 р.	141
7.3. Церковне життя наприкінці XVI — у першій половині XVII ст.	142
7.4. Культура України в XVI — першій половині XVII ст.	144

Тема 8. Національно-визвольна війна українського народу проти Речі Посполитої середини XVII ст.

8.1. Початок війни. Б. Хмельницький.....	154
8.2. Розгортання національно-визвольної війни в 1648-1649 рр. Зборівський мир	157
8.3. Утворення Української козацької держави	159
8.4. Воєнно-політичні події 1650—1653 рр.	160
8.5. Україно-московська державна угода 1654 р. Продовження війни 1654-1657 рр.....	162

8.6. Місце України в тогочасних міжнародних відносинах 165

Тема 9. Українські землі в другій половині XVII ст.

9.1. Україна за гетьманування І. Виговського. Гадяцький договір 1658 р.	174
9.2. Гетьманство Ю. Хмельницького. Поділ українських земель на Лівобережну і Правобережну Україну.....	176
9.3. Посилення впливу Московської держави на українську державну політику. Андрусівське перемир'я 1667 р.....	177
9.4. Правобережна та Лівобережна Гетьманщини в 60-80-х рр. XVII ст.	179
9.5. Запорозька Січ у другій половині XVII ст. Кошовий отаман Іван Сірко.....	185
9.6. Виникнення та розвиток Слобідської України.....	187

Тема 10. Українські землі наприкінці XVII - в першій половині XVIII ст.

10.1 Українська держава за гетьманування Івана Мазепи.....	196
10.2 Гетьман Пилип Орлик. Конституція П. Орлика	199
10.3 Посилення колоніальної політики Російської імперії	202

Тема 11. Українські землі в другій половині XVIII ст.

11.1. Кирило Розумовський. Ліквідація Гетьманщини.....	210
11.2. Зруйнування Запорозької Січі.....	212
11.3. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у другій половині XVIII ст. Приєднання Криму до Росії.....	214
11.4. Національно-визвольна та антикріпосницька боротьба в Україні в середині та в другій половині XVIII ст.	215
11.5. Російсько-турецькі війни другої половини XVIII ст. та участь у них українських козаків	218
11.6. Заселення та розвиток Півдня України	220
11.7. Поділи Польщі й входження Правобережної України до складу Російської імперії	221

Тема 12. Культура України другої половини XVII-XVIII ст.

12.1. Особливості і основні здобутки розвитку української культури другої половини XVII-XVIII ст.	229
--	-----

Тема 13. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII - у першій половині XIX ст.

13.1. Адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ українських земель у складі Російської імперії.....	238
13..2. Війна Росії з наполеонівською Францією та участь у ній українців.....	239
13..3. Політичний розвиток Наддніпрянської України в 20-30 рр. XIX ст.	240

13.4. Декабристський рух в Україні.....	242
13..5. Початок національного відродження в Наддніпрянській Україні.....	243
13.6. Кирило-Мефодіївське товариство — перша політична організація. Т. Шевченко.....	245
Тема 14. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII - у першій половині XIX ст.	
14.1. Адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ українських земель у складі Російської та Австрійської імперій.....	253
14..2. Піднесення національно-визвольної боротьби в Галичині в 20-30 рр. XIX ст. «Руська трійця».....	255
14.3. Події революції 1848—1849 рр. на західноукраїнських землях. Головна руська рада.....	257
Тема 15. Культура України в першій половині XIX ст.	
15.1. Особливості розвитку і здобутки української культури першої половини XIX ст. ...	264
Тема 16. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.	
16.1. Участь українців у Кримській війні. Оборона Севастополя.....	272
16.2. Антикріпосницький рух в Україні в 50—60 рр. XIX ст. («Київська козаччина», «У Таврію за волею» та ін.).....	274
16.3. Здійснення реформ 60—70 років XIX ст. в Україні	275
16.4. Громадівський рух у Наддніпрянській Україні у 1860—1890 рр. В. Антонович, М. Драгоманов.....	276
16.5. Братство «тарасівців», його роль у розвитку українського національно- визвольного руху.....	280
16.6. Становлення української нації	281
16.7. Національне гноблення в Україні в другій половині XIX ст.	282
16.8. Народницький рух в Україні	283
16.9. Економічний розвиток Наддніпрянської України в 60—90-х рр. XIX ст.	284
Тема 17. Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.	
17.1. Народовці, радикали, москвофіли в суспільно-політичному житті західноукраїнських земель у другій половині XIX ст.	292
17..2. Заснування та діяльність Наукового товариства ім. Т. Шевченка.....	294
17..3. Виникнення політичних партій в Західній Україні наприкінці XIX ст.	294
17.4. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель у другій	

половині XIX ст.	295
17.5. Трудова еміграція (міграція)	298
Тема 18. Культура України в другій половині XIX -початку XX ст.	
18.1. Розвиток культури України в другій половині XIX ст.	304
18.2. Українська культура й духовне життя на початку XX ст.	306
Тема 19. Наддніпрянська Україна на початку XX ст.	
19.1. Виникнення українських політичних партій в Наддніпрянській Україні наприкінці XIX — на початку XX ст.	312
19.2. Економічний розвиток Наддніпрянської України на початку XX ст.	314
19.3. Україна в роки першої російської революції 1905-1907 рр.	315
19.4. Діяльність українців у I та II Державних думах.....	317
19.5. Столипінська аграрна реформа в Україні та її наслідки.....	318
19.6. Національна політика самодержавства в Україні (1907—1914 рр.). «Справа Бейліса».....	319
19.7. Український національний рух у 1907—1914 рр. у Наддніпрянській Україні	323
Тема 20. Західноукраїнські землі на початку XX ст.	
20.1. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель на початку XX ст.	333
20.2. Український рух на західноукраїнських землях на початку XX ст.	335
Тема 21. Україна в Першій світовій війні	
21.1. Українські землі напередодні Першої світової війни. Плани воюючих держав щодо України.....	343
21.2. Бойові дії на території України в роки Першої світової війни (1914-1918 рр.)	344
21.3. Українські політичні партії та організації в роки Першої світової війни.....	345
21.4. Бойовий шлях Українських січових стрільців (УСС).....	347
Тема 22. Українська революція	
22.1. Передумови і причини української революції. Утворення Української Центральної ради, її політична програма.....	355
22.2. Українізація армії. Створення Вільного козацтва.....	357
22.3. Розвиток української революції у квітні-червні 1917 р. I Універсал.....	358
22.4. II Універсал Центральної ради та його місце в історії української революції.....	359
22.5. Зростання політичної боротьби в Україні в липні-жовтні 1917 р. З'їзд поневолених народів Росії у Києві	361
22.6. III Універсал Центральної ради і проголошення Української Народної Республіки.....	362
22.7. Соціально-економічна політика Центральної ради.....	364

22.8. Проголошення радянської влади в Україні. Війна радянської Росії проти УНР (кінець 1917 — початок 1918 р.). Причини поразок українських військ.....	366
22.9. IV Універсал Центральної ради та його історичне значення.....	368
Тема 23. Україна у боротьбі за збереження державної незалежності (1918-1920)	
23.1. Берестейський мирний договір УНР з державами німецько-австрійського блоку. Падіння радянської влади в Україні.....	376
23.2. Гетьманський переворот 1918 р. в Україні. Внутрішня і зовнішня політика П. Скоропадського	377
23.3. Проголошення Західно-Української Народної Республіки, її внутрішня та зовнішня політика.....	379
23.4. Україна в період Директорії УНР	380
23.5. Злука УНР і ЗУНР, її історичне значення.....	382
23.6. Політика більшовиків в Україні в 1919 р. «Воєнний комунізм».....	383
23.7. Україна в другій половині 1919 р.	385
23.8. Українське питання на Паризькій мирній конференції.....	386
23.9. Радянсько-польська війна і Україна.....	387
23.10. Україна на початку 1920 р.	388
23.11. Розгром Червоною армією Врангеля та махновців.....	390
23.12. Другий «зимовий похід». Припинення визвольних змагань.....	391
23.13. Культура й духовне життя в Україні в 1917—1920 рр.	392
23.14. Історичне значення та уроки боротьби українського народу за незалежність у 1917-1920 рр.	393
Тема 24. Українська РСР в умовах нової економічної політики (1921-1928)	
24.1. Особливості переходу до нової економічної політики в Україні.....	403
24.2. Голод 1921-1923 рр. в Україні.....	405
24.3. Вхідження України до складу СРСР.....	406
24.4. Перебіг і наслідки українізації в 1920-ті рр.	407
24.5. Розвиток літератури та мистецтва в Україні в 1920-ті рр.	409
24.6. Політика більшовиків щодо релігії та церкви в Україні в 1920-ті рр.	410
Тема 25. Радянська модернізація України (1929-1938)	
25.1. Сталінська індустріалізація України та її соціальні наслідки.....	421
25.2. Більшовицька політика колективізації та розселяння України. Голодомор 1932—1933 рр., його причини та наслідки.....	423

25.3. Становище культури в Україні в 1930-х рр. «Розстріляне відродження».....	425
25.4. Сталінський терор в Україні у 1930-х рр.	427
Тема 26. Західноукраїнські землі (1921-1938 рр.)	
26.1. Західноукраїнські землі під владою іноземних держав. Економічний, соціальний, політичний розвиток.....	437
26.2. Створення та діяльність ОУИ.....	440
26.3. Проголошення незалежності Карпатської України. Окупація Закарпаття угорськими військами.....	442
Тема 27. Україна під час Другої світової війни (1939-1945)	
27.1. Включення західноукраїнських земель до складу УРСР в 1939—1940 рр. Радянізація західних областей України.....	449
27.2. Напад Німеччини та її союзників на СРСР. Бойові дії на території України у 1941 р.	451
27.3. Окупаційний режим в Україні в 1941—1944 рр.	454
27.4. Внесок працівників тилу України в перемогу над ворогом у роки Другої світової війни.....	455
27.5. Рух Опору в Україні в роки Другої світової війни.....	456
27.6. Звільнення України від фашистських окупантів (1943—1944 рр.). Україна на завершальному етапі Другої світової війни.....	457
27.7. Втрати України в Другій світовій війні.....	460
Тема 28. Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 - початку 50-х років	
28.1. Адміністративно-територіальні зміни України після Другої світової війни. Формування сучасної території України.....	470
28.2. Зовнішньополітична діяльність УРСР у 1940—1950-ті рр.	472
28.3. Відбудова господарства України після Другої світової війни.....	473
28.4. Голод 1946—1947 рр., його причини, масштаби і наслідки. Демографічна ситуація. Рівень життя та побут населення у повоєнний час.....	475
28.5. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН-УПА у другій половині 1940-х — на початку 1950-х рр.	476
28.6. Культурне життя в Україні в другій половині 1940-х — на початку 1950-х рр.	480
Тема 29. Україна в умовах десталінізації (1953-1964 рр.)	
29.1. Хрущовська «відлига» та Україна.....	491
29.2. Культура й духовне життя в Україні за часів хрущовської «відлиги».....	494

29.3. Дисидентський рух у 1950—1960-ті рр. в Україні.....	495
Тема 30. Україна у період загострення кризи радянської системи	
(середина 60-х - початок 80-х років)	
30.1. Кризові явища в соціально-економічному, політичному та культурному житті України (друга половина 1960-х— середина 1980-х рр.).....	506
30.2. Зміни в демографічному і соціальному складі населення України в 1960-1980-ті рр.	508
30.3. Загострення екологічних проблем у 1970—1980-ті рр. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.....	508
30.4. Дисидентський рух в 1970—1980-ті рр. Українська Гельсінська спілка та її діяльність	509
Тема 31. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України	
31.1. Перебудова й Україна.....	516
31.2. «Гласність». Повернення наприкінці 1980-х — на початку 1990-х рр. народу правди про минуле України.....	517
31.3. Зростання політичної активності українського суспільства в другій половині 1980-х рр. Нові громадські об'єднання.....	519
31.4. Декларація про державний суверенітет України та її історичне значення	520
31.5. Здобуття Україною незалежності	521
Тема 32. Україна в умовах незалежності	
32.1. Державотворчі процеси в Україні в умовах незалежності.....	529
32.2. Становлення і розвиток багатопартійної системи в Україні.....	531
32.3. Конституція України — Основний Закон держави. Обставини прийняття та значення Конституції України.....	533
32.4. Державна символіка України та її історичне походження.....	534
32.5. Створення власної грошово-фінансової системи незалежної України.....	535
32.6. Економічні проблеми незалежної України. Становище в соціальній сфері.....	536
32.7. Релігія і церква в сучасній Україні.....	537
32.8. Українці східної та західної діаспор. Внесок української діаспори в становлення незалежності України.....	539
32.9. Зовнішня політика незалежної України, її міжнародні зв'язки.....	541
32.10. Політичний розвиток України (1994-1999 рр.).....	543
32.11. Політична боротьба 1999-2004 рр.	545
32.12. Вибори Президента України 2004 р. «Помаранчева революція».....	546

32.13. Політичний розвиток України 2005—2010 рр.	549
32.14. Характер та тенденції розвитку міжнаціональних відносин у сучасній Україні	552
32.15. Науково-технічна революція і глобальні проблеми сучасності. Чорнобильська катастрофа та її наслідки. Досягнення України в космічній галузі.....	553
32.16. Наука, освіта та культура в сучасній Україні.....	554
Додаток до програми ЗНО з історії України. Перелік пам'яток архітектури та образотворчого мистецтва обов'язкових для розпізнавання абітурієнтами.....	562
Хронологічна таблиця.....	586
Алфавітний покажчик.....	595
Відповіді до тестових завдань.....	606